

Računovodstvena profesija u proračunskom računovodstvu

Bunijevac, Tanja

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:890666>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-14**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

TANJA BUNIJEVAC

**RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA U
PRORAČUNSKOM RAČUNOVODSTVU**

Diplomski rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

TANJA BUNIJEVAC

RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA U PRORAČUNSKOM RAČUNOVODSTVU

Diplomski rad

JMBAG: 0303078990 (1327- ED)

Studijski smjer: Financijski menadžment

Predmet: Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentorica: prof. dr. sc. Lorena Mošnjja-Škare

Pula, 2022.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
1.1.Predmet istraživanja.....	1
1.2. Cilj i svrha istraživanja.....	2
1.3. Znanstvene istraživačke metode.....	2
1.4. Struktura diplomskog rada.....	3
2. PRORAČUNSKO RAČUNOVODSTVO.....	4
2.1. Razvoj proračunskog računovodstva.....	6
2.1.1. Kretanje proračunskog razvoja u Republici Hrvatskoj.....	6
2.2. Temeljne odredbe i načela u proračunskom računovodstvu.....	7
2.3. Zakonski okvir proračunskog računovodstva.....	8
2.4. Proračunski korisnici i izvanproračunski korisnici.....	9
2.5. Specifičnosti proračunskog računovodstva.....	9
3. RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA.....	11
3.1. Uvod o računovodstvenoj profesiji	11
3.2. Suvremena računovodstvena profesija.....	12
3.3. Izazovi računovodstvene profesije.....	14
3.4. Zakonski okvir računovodstvene profesije.....	16
3.5.Vještine u računovodstvenoj profesiji.....	18
4. RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA U SUSTAVU PRORAČUNSKOG RAČUNOVODSTVA.....	20
4.1. Računovodstvena profesija u proračunskom računovodstvu Republike Hrvatske.....	22
4.2.Kvaliteta računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu.....	24
4.3.Promjene zakona koje utječu na računovodstvenu profesiju u proračunskom računovodstvu.....	26
4.4.Usporedba računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu s drugim susjednim zemljama (BiH, Austrija, SAD, Norveška)	29

5. ZNAČENJE I BUDUĆI RAZVOJ RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE.....	35
5.1. Hipoteze istraživanja o potrebi i razvijenosti vještina računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu u Republici Hrvatskoj	37
5.2. Analiza i rezultati anketnog istraživanja.....	40
6. KRITIČKI OSVRT.....	48
7. ZAKLJUČAK.....	50
SAŽETAK.....	52
SUMMARY.....	53
LITERATURA.....	54
POPIS TABLICA.....	56
POPIS SLIKA.....	57
POPIS GRAFIKONA.....	58
PRILOZI.....	62

1. UVOD

Tema istraživanja ovog diplomskog rada je utjecaj računovodstvene profesije na proračunsko računovodstvo. Pojam profesije može se definirati kao zanimanje koje uključuje specifično obrazovanje. Podrijetlo računovodstvene profesije može se pratiti od 18. stoljeća, odnosno od početka industrijske revolucije, te se je kasnije pojam računovodstvena profesija počeo značajno širiti u računovodstvu kao i u knjigovodstvu. U današnjem svijetu računovodstvena profesija u kriznim vremenima raste brže od ostalih profesija, a istovremeno gubi poslove sporije od prosjeka ostalih profesija u vrijeme krize, zbog stalne potrebe za stjecanjem novih znanja u području stručnosti, što je motivirajući čimbenik kojeg ćemo u nastavku objasniti.

1.1. Predmet istraživanja

Ovaj će se rad usredotočiti na računovodstvenu profesiju koja obavlja odgovoran rad u tvrtki koji se može svesti na kreiranje informacija koje su neophodne u poslovnim odlukama. Uzimajući u obzir načela objektivnosti, pouzdanosti i točnosti, jako je važna kvaliteta rada računovođa, koja će stvoriti relevantne informacije korisne za djelovanje rada unutarnjih i vanjskih korisnika te na koji način će provesti stratešku odluku. S obzirom na svakodnevni utjecaj profesije s kojima se računovođe suočavaju, ovaj će se rad usredotočiti na područje računovodstvene profesije i njezine kvalitete i mane, jer tek kada se suočimo sa svim mogućim situacijama možemo djelovati na promjene u području računovodstvene profesije. Kod proračunskog računovodstva temelj će biti financijsko izvještavanje koje se temelji na točnim, kvalitetnim i istinitim informacijama koje prikuplja i obrađuje računovodstvena profesija. Proračunski prihodi mogu se prikupljati iz različitih izvora i na različite načine. Izvori i metode prikupljanja proračunskih prihoda uvelike se razlikuju od zemlje do zemlje.

1.1. Cilj i svrha istraživanja

Glavni cilj je pokušati utvrditi koliko je računovođa spreman prihvatiti i usvojiti nove zahtjeve koje postavlja proračunsko računovodstvo i izazove s kojima se računovodstvena profesija svakodnevno susreće. Dužna profesionalna pozornost zahtijeva od računovođa da obraćaju pažnju na profesionalne promjene, postupaju u skladu sa zakonima, propisima i standardima te pružaju profesionalne usluge poduzećima ili korisnicima informacija. Svrha je utvrditi u kojoj mjeri računovođe primjenjuju načela računovodstvene profesije, s ciljem pružanja temeljnih teorijskih znanja i osobnih i tehničkih vještina općoj računovodstvenoj profesiji.

1.2. Znanstvene istraživačke metode

Metode koje će se koristiti za prikupljanje i obradu podataka su:

- ❖ Analitičke metode - rastavljanje složenih pojmova na jednostavnije, proučavanje dijelova i njihovo povezivanje u cjelinu
- ❖ Sinteza – objašnjavanje stvarnosti spajanjem jednostavnijih pojmova u složenije i stvaranjem jedinstvene, međusobno povezane cjeline
- ❖ Indukcija – od pojedinaca do općih metoda zaključivanja
- ❖ Deduktivne metode - metode izvlačenja pojedinih, individualnih zaključaka iz općeprihvaćenih stavova
- ❖ Anketni upitnik će biti poslan e-poštom kako bi se istražili stavovi poslodavaca, zaposlenika, studenata o važnosti i razvoju ranih računovođa i onih s osobnim i tehničkim vještinama
- ❖ Taksonomija – je proces potpune podjele općeg koncepta sustava na specifične pojmove
- ❖ Metoda usporedbe – je proces uspoređivanja promatranih varijabli
- ❖ Indukcija – je proces donošenja zaključaka o redovnim sudovima na temelju osobnih ili posebnih činjenica.

1.3. Struktura diplomskog rada

Diplomski rad sastoji se od 7 dijelova.

Prvi dio obuhvaća uvod u kojem će biti definirani problem, predmet i cilj istraživanja te postavljene istraživačke hipoteze.

Nakon toga će se definirati proračunsko računovodstvo i njegov razvoj te zakonski okviri.

U trećem dijelu rada spominje se računovodstvena profesija. U tom dijelu rada biti će definirana računovodstvena profesija uz pojašnjenje njihovih glavnih funkcija.

Četvrti dio rada odnosi se na računovodstvenu profesiju u sustavu proračunskog računovodstva. Obuhvaća definiranje kvalitete računovodstvene profesije, te objašnjava promjene zakona koje utječu na računovodstvenu profesiju u proračunskom računovodstvu i analizu računovodstvena profesija u proračunskom računovodstvu Republike Hrvatske i analizu istraživanja.

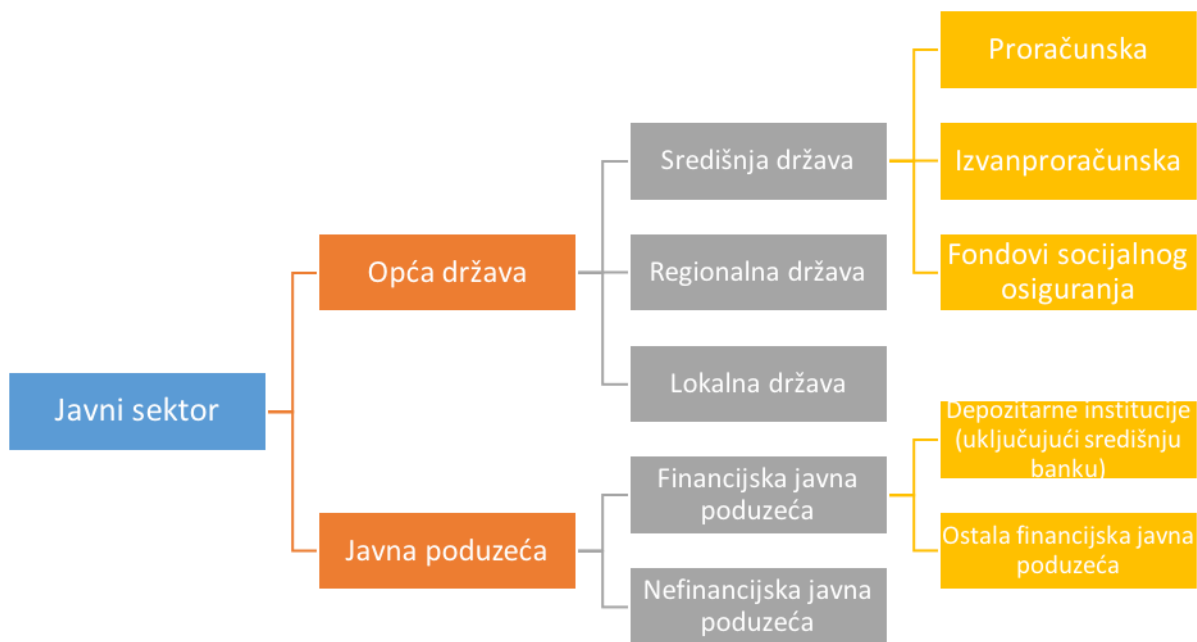
U petom dijelu rada biti će definiran pojam značenje i budući razvoj računovodstvene profesije te analizirati će se hipoteze istraživanja o potrebi i razvijenosti vještina računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu u Republici Hrvatskoj te analiza i rezultati istraživanja.

U zadnjem, dijelu rad biti će donesen zaključak i stavovi o provedenom istraživanju na temelju dobivenih rezultata odnosno kritički osvrt.

Osim 7 glavnih dijelova rad će sadržavati sažetak, popis literature, priloga, slika, koji su korišteni u izradi rada.

2. PRORAČUNSKO RAČUNOVODSTVO

Proračunsko računovodstvo je računovodstveni sustav kojim se definiraju i utvrđuju poslovne knjige, računovodstveni bonovi, sadržaj računovodstvenih vaučera, financijska izvješća i sadržaj, te financijski izvještaji, odgovornosti, obveze i rokovi vezani uz financijsko izvještavanje i mnoga druga područja vezana uz proračunsko računovodstvo. Proračunsko računovodstvo se često može usporediti s konceptom državnog računovodstva. Kontinuirano prateći svoje poslovanje, proračunsko računovodstvo se fokusira na jednogodišnje praćenje i smatra se podsustavom državnog računovodstva. Proračunsko računovodstvo u Hrvatskoj regulirano je različitim propisima, od kojih će neki od najvažnijih biti detaljnije objašnjeni u nastavku, a to su propisi koji se odnose na određivanje državnog proračuna te lokalnih i regionalnih vlastitih proračuna i izvanproračunskih korisnika.

Slika 1: Prikaz središnje, opće države i javnog sektora

Javni sektor u Republici Hrvatskoj čine opća država i javna poduzeća. Opća država uključuje sve agencije i/ili lokalne i područne jedinice koje se izravno ili neizravno financiraju iz državnog proračuna, kao i izvanproračunske korisnike. Sektori središnje i opće države, uključujući proračunske korisnike državnog proračuna i izvanproračunskih fondova. Prema navedenim odredbama, proračunski korisnici su državni organi, javne ustanove i odbori za nacionalne manjine. Planirani rashodi su za samoupravu, proračunska sredstva i lokalnu samoupravu. Niti jedna pravna osoba ne može se nazvati proračunskim korisnikom države, ali za postizanje tog statusa subjekt mora biti osnovan od strane Republike Hrvatske i najmanje 50% ukupnih prihoda mora biti iz državnog proračuna ili biti ostvareno u skladu s javnim ovlastima i zakonima. Osoba primarne uprave ili lokalne i područne (regionalne) samouprave Republike Hrvatske te se njihovi izvor financira kroz razne donacije i/ili raspoređene prihode. Radi objedinjavanja podataka o svim korisnicima izrađen je i objavljen godišnji registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

2.1. Razvoj proračunskog računovodstva

2.1.1. Kretanje proračunskog razvoja u Republici Hrvatskoj

Od osamostaljenja proračunsko računovodstvo u Republici Hrvatskoj razvijalo se različitom brzinom, kako prateći zahtjeve međunarodnih financijskih institucija, tako i tražeći vlastiti smjer kako bi se zadovoljila sve veća potražnja za informacijama o proračunskim rashodima i financijskim izvještajima. Upravni odbor odgovoran je za upravljanje javnim sredstvima i njihovim posebnim rashodima. Prije nego što postane punopravna članica Europske unije, Republika Hrvatska mora ispuniti određene gospodarske, političke i pravne uvjete. Ulazak Republike Hrvatske u EU važan je poticaj za reformu nacionalnog računovodstvenog sustava. Države članice EU imaju niz zahtjeva koje moraju ispuniti prilikom izvještavanja o javnim financijama i proračunskim rashodima. Vlada planira prihode i rashode za iduću godinu na temelju svojih aktivnosti i težnji za razvoj zemlje. Država je vrlo složen organizam, a njen proračun je složeniji, bez obzira na to koliko je jednostavna ili složena struktura ili veličina brojeva sadržanih u njemu, suština proračuna je uvijek ista; planiranje i usklađivanje prihoda i rashoda. Proračunsko računovodstvo odgovorno je za planiranje, izradu i izvršenje budžeta. Međutim, država je odgovorna svojim građanima, stoga Vlada mora redovito i učestalo objavljivati podatke o prihodima i rashodima svojih građana, te mora voditi brigu o proračunu i proračunskom procesu. Donošenje i izvršenje proračuna vrlo je formalno te je utvrđeno zakonom o proračunu.

2.2. Temeljne odredbe i načela u proračunskom računovodstvu

Primjenjivi obveznici proračunskog računovodstva su državni proračun, proračun jedinica lokalne i lokalne samouprave (grada, grada, županije) i njihovi korisnici. Pri primjeni proračunskog računovodstva izravno se primjenjuju Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Pravilnik o financijskom izvještavanju. Proračunski korisnici su korisnici upisani u proračunske i izvanproračunske popise korisnika. U knjigovodstvu postoje dva osnovna principa evidentiranja poslovnih promjena, a to su jednosustav i dvostruki sustav, odnosno Pravilnik o proračunskom računovodstvu ne spominje jednostavno računovodstvo jer se njime krše pravila dvojnog knjigovodstva. Osnovno načelo koje razlikuje mišljenja računovođa je način na koji se poslovna promjena izražava. S druge strane, osnovna računovodstvena načela su: općeprihvaćena računovodstvena načela, a ona su: *točna, istinita, i pouzdana*. Pravilnik o proračunskom računovodstvu donesen je na temelju Zakona o računovodstvu, te se stoga smatra da se na temelju toga mogu prihvatiti sadržajna obilježja ovih načela. *Pouzdanost* je jedno od utvrđenih načela i jedna od kvalitativnih karakteristika financijskih izvještaja. Podaci u financijskim izvještajima pouzdani su u nedostatku materijalno značajnih pogrešaka ili odstupanja. Pouzdanost je vjeran prikaz poslovnih promjena koje su se dogodile. *Načelo istine* može se objasniti konceptom vjerne reprodukcije. *Načelo točne prezentacije* pruža nam informacije temeljene na promjenjivoj stvarnosti poslovanja. Uredno knjigovodstvo nam govori da se podaci mogu jasno čitati, odnosno jasno se čitaju podaci poput vremena kreiranja, vrijednosti itd. Proračunski korisnici i proračuni koriste računovodstveno načelo dvostrukog unosa podataka u računovodstvo.

Narodne Novine: Zakon o proračunu, Narodne Novine d.d., Zagreb, br. 15., čl. 97.

Narodne Novine: Zakon o proračunu, Narodne Novine d.d., Zagreb, br. 15., čl. 3., st. 49

2.3. Zakonski okvir proračunskog računovodstva

Zakon o proračunu temeljni je zakonodavni zakon koji uređuje proračunska pitanja u Republici Hrvatskoj. Proračun ima važnu ulogu u zemlji, služi kao alat za provedbu fiskalne politike i kontrolu korištenja proračunskih sredstava. Republika Hrvatska svoja financijska sredstva prikuplja i ulaže u proračun opće države, uključujući državni proračun, proračun izvanproračunskih korisnika te proračun jedinica lokalne samouprave i uprave. Ovlasti koji su obuhvaćene ovim Zakonom su planiranje, priprema, donošenje i izvršenje proračuna, upravljanje imovinom i dugom, upravljanje javnim dugom, državno zaduživanje i jamstva i drugi odnosi sa Zakonom o proračunu i pitanjima upravljanja javnim financijama. Zakon o proračunu temeljni je zakon Republike Hrvatske kojim se uređuju proračunska pitanja. Izrada državnog proračuna temelji se na ocjeni gospodarskog razvoja i makroekonomskim pokazateljima, koje utvrđuju statuti i drugi akti koje donose Sabor, Vlada i ministar financija u skladu sa svojim nadležnostima. Sve izmjene i dopune ne smiju prelaziti utvrđeni iznos deficita dopuštenog od strane državnog proračuna i prognoze. Tijekom rasprave o nacrtu državnog proračuna i predviđanju predloženi su mandati kojima se proračunski rashodi i izdaci povećavaju iznad predviđenih u nacrtu državnog proračuna, a prognoza bi bila prihvatljiva kada bi se ostali izdaci i izdaci na posebnim dijelovima sveli na proračunsko stanje, odnosno dodatno zaduživanje ili prethodna obveza.

2.4. Proračunski korisnici i izvanproračunski korisnici

Proračunski korisnici i izvanproračunski korisnici državnog proračuna su: državni organi, jedinice lokalne i lokalne samouprave, javne ustanove, odbori nacionalnih manjina, proračunski fondovi i lokalne samouprave, čiji su kadrovski i materijalni troškovi u proračun. Proračunski i izvanproračunski korisnici dužni su: potvrđivati primitke i izdatke, izdatke u skladu s revidiranim načelom nastanka događaja, voditi račune u skladu s načelom dvojnog knjigovodstva te evidentirati i isplaćivati imovinu, obveze i samoprocjenu u skladu s kontnim planom koji je propisan u računovodstvu. Njihovi zadatci su: voditi poslovne knjige odnosno: dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige za izradu propisanih mjesečnih izvještaja, sastavljanje tekućih i tekućih financijskih izvještaja. Kriteriji za određivanje proračunskih korisnika i izvanproračunskih korisnika je da su: u funkciji pružanja usluga za koje je odgovorna država građanima te provođenja utvrđenih ciljeva države, da im je osnivač Republika Hrvatska, i da ostvaraju prihode iz državnog proračuna i/ili temeljem javnih ovlasti, ili zakona i drugih doprinosa.

2.3. Specifičnosti proračunskog računovodstva

Sukladno važećim propisima, postojeći računovodstveni informacijski sustav opće države temelji se na konceptu specifičnih prilagodbi događaja i primjeni načela povijesnog troška u mjerenju bilančnih stavki. Najvažniji detalj ovog računovodstvenog modela ogleda se u priznavanju prihoda na temelju primljene financijske imovine (naplata novca i novčanih ekvivalenata), a zatim u priznavanju komponenti operativnih (poslovnih) rashoda na temelju računovodstvenog koncepta ili kako su nastali, bez obzira na to kada su na to nametnute obveze. Trošak stjecanja dugotrajne nefinancijske imovine se ne kapitalizira, već se iskazuje u izvještajnom razdoblju u kojem se stjecanje (stjecanje) događa. Proračun i proračunski korisnici koriste faktor inflacije proizvođačkih cijena za industrijska dobra za revalorizaciju nefinancijske dugotrajne imovine te prikazuju specifičnost proračunskog računovodstva.

3. RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA

3.1. Uvod o računovodstvenoj profesiji

Računovodstvena profesija s aspekta poslovanja tvrtke jako je važna, a posebno kada je u pitanju kreiranje informacija za potrebe internih i eksternih korisnika. Informacije dobivene obradom računovodstvenih podataka predstavljaju sigurnu osnovu za učinkovitost i što je jednako važno osnovu za poslovno odlučivanje. Početkom industrijske revolucije počela se razvijati računovodstvena profesija. Daljnji razvoj ovisi o tehnološkom napretku i informatizaciji te rastućim zahtjevima globalnog tržišta. Zanimanje za računovodstvenu profesiju očituje se u njenom kontinuiranom usavršavanju na profesionalnom području i prisutnosti u privatnom te javnom sektoru. (Dražić-Lutilsky i sur., 2010.). Tager i Gulin (2010) navode sljedeća obilježja računovodstvene profesije:

- ❖ zanimljiva je
- ❖ izazovna
- ❖ dobro plaćena
- ❖ društveno poznata

Razlog od kojeg se računovodstvena profesija razlikuje od ostalih profesija je preuzimanje odgovornosti i djelovanje u javnom interesu. Možemo izdvojiti četiri područja djelovanja računovodstvene profesije, i to:

- I. Privatno računovodstvo - za banke i privatna poduzeća
- II. Javne računovođe - registrirani revizori revizorskih tvrtki
- III. Računovodstvo neprofitnih organizacija (bolnica, udruga) te državno računovodstvo (državne službe, lokalne i autonomne samouprave)
- IV. Obrazovanje - sveučilišta i istraživačke ustanove

Problemi u računovodstvenoj profesiji uključuju dvije međusobno povezane poteškoće. Jedan problem je vezan uz prirodu računovodstvenih podataka, odnosno radi li se o privatnom ili javnom dobru, a druga poteškoća proizlazi iz asimetrične raspodjele računovodstvenih podataka među onima koji imaju koristi od poslovanja

poduzeća (Krkač i sur., 2011.) . „ Svaki računovođa koji ozbiljno shvaća svoj posao ima obvezu poštivati važeće zakone, propise i računovodstvenu profesiju. Ciljevi računovodstvene profesije su ispunjeni ako su ispunjena sljedeća četiri uvjeta, a to su: valjanost informacija, profesionalnost, kvaliteta pružene usluge i povjerenje.“ (Dražić Lutilsky i sur., 2010.).

3.2. Suvremena računovodstvena profesija

U novije vrijeme došlo je do pomaka od tradicionalnog računovodstva, koje se usredotočuje na kontrolu, zapovijedanje i poslušnost na moderno računovodstvo uključujući savjetovanje i obuku koje se usredotočuje na radnje koje omogućuju ljudima da daju potpuniji i veći doprinos radu. U suvremenim uvjetima poslovanja računovodstvena profesija obavlja iznimno važne poslove neovisno o poslovnim subjektima. Zbog čestih promjena u nestabilnom okruženju poslovnih subjekata potrebno je unaprijediti znanje računovođa, osjećaj odgovornosti, sposobnosti i osjećaj odgovornosti. Računovođe se svakodnevno susreće s izazovom stvoriti visokokvalitetne računovodstvene informacije za različite korisnike. Uspješno prevladavanje svih nadolazećih izazova zahtijeva kontinuiranu edukaciju i unapređenje profesionalnog i društvenog statusa računovođa. U suvremenim uvjetima poslovanja, računovodstvo, a potom i računovodstvena profesija treba pružiti informacije širokom krugu različitih internih i vanjskih korisnika.

3.3. Izazovi računovodstvene profesije

Puno je izazova pred računovodstvenom profesijom u budućnosti. Osim što će u konačnici urediti računovodstveno tržište rada i regulirati tko je uistinu kompetentan za te poslove, to će dovesti i do povećanja ugleda i statusa profesije među računovođama. Računovođe moraju odgovoriti na vrlo različite načine kako bi se riješilo pitanje zanemarivanja drugih aktivnosti, ako je to u interesu tvrtke.

Profesionalno ponašanje računovođa suzdržava se od bilo kakvog ponašanja koje je štetno za profesionalni ugled i u skladu je s primjenjivim zakonima i propisima. Bez obzira na kulturološke razlike, ključna načela zajednička svima su: integritet, objektivnost, profesionalna kompetentnost, dužna pažnja, povjerljivost i profesionalno ponašanje.

Aktualni i budući problemi s kojima se računovodstvena profesija suočava uključuju:

1. Izmjene i dopune zakona i propisa iz područja trgovačkog prava, financijskog izvještavanja i oporezivanja
2. Nekvalificirani računovođa
3. Nova tehnologija

Jedan od izazova su česte izmjene zakona i propisa, što otežava provedbu zakona i propisa i njihovo nepoštivanje. Prekomjerni kapaciteti zakona i propisa (potrebno je vrijeme za usvajanje i prilagođavanje novim promjenama). Značajni izazovi uključuju i nove tehnologije, izniman napredak u informatici kroz računovodstvene programe, podnošenje dokumenata državnim poreznim sustavima, te činjenicu da računovođe ponekad moraju znati više o informatici od same struke. Na kraju, svi izazovi se sukobljavaju s nekvalificiranim računovođama jer računovođe bez dozvole dovode do niže vrijednosti posla, a računovođe su nedovoljno plaćene. Ima i propusta i pogrešaka koji mogu negativno utjecati na struku i njezinu kvalitetu.

Računovodstvena profesija i same računovođe trebaju osigurati da pojedinci koji postanu profesionalni računovođe postignu određenu razinu kompetencije, koje je potrebno održavati i dalje razvijati.

3.4. Zakonski okvir računovodstvene profesije

Zakonski okvir računovodstvene profesije je ogroman i dugotrajan ispit za računovodstvenu profesiju. Implementacija novih propisa zahtijeva dodatnu obuku, primjenu softvera, određeno vremensko razdoblje za prilagodbu novom sustavu i prilagodbu sustava internih kontrola, a sve to povećava troškove upravljanja poduzećima. Kada se promijene propisi, mogu se pojaviti posebna pitanja vezana uz porezno zakonodavstvo i standarde financijskog izvještavanja. Računovodstvena zanimanja u okviru poslovnih subjekata, odnosno privatnih računovođa, većinu svog radnog vremena provode na izmjenama i prilagodbama novih poreznih propisa. Sve to postavlja pitanja o valjanosti i kvaliteti financijskog izvješćivanja. Problem nekvalificiranih računovođa je sve veći, posebice zbog velikog broja nekvalificiranih računovođa u računovodstvenim tvrtkama koje pružaju računovodstvene usluge. Nekvalificirane računovođe karakteriziraju slabo znanje i vještine zbog nedovoljne edukacije. Svi podaci i informacije koje pripremaju jednostavno nisu dovoljni za donošenje kvalitetnih odluka. Sve je to dovelo do statistike koja pokazuje da sve više malih i mikro subjekata ide u stečaj. Nekvalificirane računovođe obično ostavljaju loš dojam na ugled kvalificiranih računovođa. Za razliku od educiranih, registriranih i licenciranih računovođa, nekvalificirane računovođe nažalost ne mogu izdržati pritisak uprave i vlasnika. Nakon intenzivnog i čestog zagovaranja samih računovođa u praksi, Zakon o računovodstvu, koji je konačno stupio na snagu dana 23. ožujka 2015.godine, daje smjernice za rješavanje ovog važnog pitanja. Naime, u članku 7. Zakona stoji: "Kada poduzetnik delegira računovodstvene poslove i računovodstvene funkcije na druge pravne ili fizičke osobe, mora dobiti dopuštenje u skladu s posebnim zakonom. Poduzetnik ostaje u potpunosti odgovoran za poslove koji su mu povjereni."

3.5. Vještine u računovodstvenoj profesiji

Jedna od najvažnijih osobnih vještina je upravljanje vremenom. Upravljanje vremenom je svima važno jer o dobrom upravljanju vremenom ovisi njihov i uspjeh kolega (Sikavica i Novak, 1999.). Vrijeme je resurs, za koji se može reći da je ograničen i nepovratan, pa se njime mora razumno upravljati. Upravljanje vremenom nije čarobni štapić koji rješava sve probleme, već vještina koju treba razvijati. Da bi čovjek mogao dobro upravljati vremenom, tu vještinu mora razvijati od predškolske dobi te veliku pozornost posvetiti obitelji i okruženju u kojem živi. Informacijska tehnologija također uvelike olakšava dobro upravljanje vremenom, ali to ne isključuje sposobnost pojedinca. Kada je riječ o upravljanju vremenom, ne treba zanemariti prioritete, razliku između važnih i sporednih poslova, te organizaciju vlastitog vremena. Ako se primjenjuju principi upravljanja vremenom, treba imati na umu da će 20% aktivnosti proizvesti 80% rezultata, a stalno se treba pitati koje aktivnosti spadaju u tih 20% (Fry, 1996.). Aktivnosti gubljenja vremena, tzv. lopovi vremena ili lopovi, aktivnosti su u kojima zaposlenici provode 10-15% svog vremena (Sikavica i sur., 2008.). To su nerad, perfekcionizam, prekidi na poslu, nepotrebni razgovori s kolegama itd. Da bi pojedinac bio uspješan na poslu, treba se znati riješiti ovih kradljivaca vremena. Potrebne su izvrsne međuljudske vještine jer se geste i govor tijela ne mogu koristiti putem e-pošte, govorne pošte, audio konferencija itd. Prema Sikavica i sur. (2008), interpersonalne vještine su vještine koje pojedincu omogućuju uspješan rad s drugima, osiguravanje sklada s drugima, prihvaćanje odgovornosti, uspješno upravljanje konfliktima, timski rad itd. Današnji računovođe trebali bi biti sposobni povezati podatke i znanje, pružiti visokokvalitetne savjete za strateško donošenje odluka, pružiti i podijeliti informacije u smislenom kontekstu te utjecati na poticanje i motivaciju drugih (AICPA, 2011.). Stoga je računovodstvena profesija ključ osobnih i tehničkih vještina.

4. RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA U SUSTAVU PRORAČUNSKOG RAČUNOVODSTVA

Cjeloživotno učenje danas je temeljna pretpostavka komparativne prednosti u svim profesijama, posebno u računovodstvu. To je jedno od bitnih zanimanja bez kojeg nema kvalitetnih i pouzdanih informacija za donošenje odluka i upravljanje poslovnim subjektima. Stoga je važno kvalitetno educirati i organizirati struku. Cilj i svrha računovodstvene profesije je ispunjavanje četiri zahtjeva, a to su: valjanost informacija, profesionalnost, kvaliteta pružene usluge i povjerenje. Svaka profesija želi steći prepoznatljivost i poštovanje okoline nametanjem društvu u kojem postoji kvalitetnim radom i profesionalnim ponašanjem. Računovođama najviše smeta to što danas taj posao može obaviti svatko, pa i oni koji su ostali bez posla i odlučili po nižoj cijeni pružiti računovodstvene usluge kako bi si osigurali život. Ovakva situacija dovodi do problema u poslovnoj praksi kao što su netočni izračuni, netočna knjiženja, lažni financijski izvještaji. Primjena novih propisa zahtijeva dodatnu obuku, primjenu novog softvera, vrijeme prilagodbe novih sustava, a sve to povećava troškove upravljanja poduzećima. Važnost računovodstvene profesije očituje se u činjenici da u krizi gubi posao sporije od ostalih profesija. Računovođe se uvijek moraju usavršavati, educirati, pohađati seminare, radionice, primjenjivati novi softver kako bi pratili situaciju i pripremali se za nove zahtjeve posla. Zadaća računovodstvene profesije je maksimizirati resurse s ograničenim resursima, odnosno ostvariti postavljene ciljeve uz što niže troškove, čime se smanjuje financijsko opterećenje građana ili poboljšava zadovoljenje javnih potreba. Osnovna pretpostavka za provedbu ovih promjena je transparentan financijski i odgovarajući računovodstveni informacijski sustav. To se postiže stvaranjem učinkovite riznice zadužene za stvaranje nacionalnog računovodstvenog sustava koji je u skladu sa suvremenim međunarodnim zahtjevima i specifičnostima našeg gospodarskog i političkog okruženja. Računovodstvo je najcjelovitija osnova za pripremu informacija za potrebe internih i eksternih korisnika – nepotpune i nepouzdate informacije mogu imati ozbiljne posljedice. Računovodstvo treba dati potpune i pouzdane informacije o svim komponentama potrošnje. Ne može biti pune

demokracije bez potpunih informacija, pa se državno računovodstvo razvija od ograničenog sustava vođenja evidencije do važnog alata upravljanja i nadzora za javnost. Također je važno osigurati fiskalnu transparentnost. Način na koji se to postiže je da proračunski dokument obuhvaća sve proračunske aktivnosti, usporedne podatke za prethodne godine i prognoze za sljedeće godine kako bi računovodstvena profesija svoj posao mogla obaviti točno i istinito prema tim informacijama.

4.1. Računovodstvena profesija u proračunskom računovodstvu Republike Hrvatske

U razvijenim zapadnim zemljama računovođe su dio organizirane profesije u kojoj se njihova mišljenja poštuju i primjenjuju. Svaki računovođa svjestan je svojih obveza i prava, ali je i odgovoran ako njegovi postupci nisu u skladu s prihvaćenim kodeksima ponašanja. S druge strane, država vjeruje udrugama koje uživaju u mišljenju računovođa na licu mjesta, a zbog važne uloge koju profesija ima u poslovnom odlučivanju, nemaju posebne zahtjeve za pravni okvir pojedine profesije. U Republici Hrvatskoj je računovodstvena profesija još uvijek nedovoljno regulirana, iako je napredak sigurno bolji nego prije dva desetljeća. Računovođama najviše smeta to što danas svatko može raditi u teškim financijskim situacijama, a neki ljudi tu situaciju iskorištavaju nudeći poslove po nižim cijenama kako bi si osigurali život. Ono što se danas događa jest da će tvrtke prvo smanjiti troškove knjigovodstva. Odabrat će računovođe koji pružaju usluge po nižoj cijeni, misleći da je forma najvažnija, a poslovni subjekti neće gledati na profesionalnost računovođa i na to rade li u skladu s propisima i zakonima. Ne treba zaboraviti da oni često ne poznaju niti razumiju ulogu predstavnika (menadžera) računovodstvenog poslovnog subjekta, odnosno velikog broja drugih korisnika računovodstvenih informacija. Na ovom području

postoje velike mogućnosti razvoja, pa su to veliki izazovi za računovodstvenu profesiju u Republici Hrvatskoj. Na malom računovodstvenom tržištu u Republici Hrvatskoj imamo nekoliko računovodstvenih udruga koje se, nažalost, ne ponašaju ujednačeno prema javnosti, pa to svakako dovoljno govori o ozbiljnosti i odgovornosti struke. Svi pričaju, i svatko se bori za svoj tržišni kolač (časopis, seminar, izdavanje knjiga, seminar itd.). Sve to ne popravljaju ugled računovodstvene profesije.

4.2. Kvaliteta računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu

Za stjecanje stručnog znanja vrlo je važna edukacija računovođa. Računovođe moraju steći potrebna znanja i vještine za pravilno obavljanje svojih dužnosti kroz edukaciju, stručni rad, uz nadzor i pomoć stručnih mentora. Pravilno poslovanje podrazumijeva organizirano i profesionalno računovodstvo, što je preduvjet za zakonite, realne i objektivne financijske izvještaje i ispravne obračune poreza. Ako računovođe nisu dovoljno educirane, lako je napraviti pogreške, poput utjecaja na iznos oporezive stavke i iznos porezne obveze. Ova pogreška dodatno dovodi do nezakonitog smanjenja ili povećanja porezne obveze, što dodatno zahtijeva pravni postupak. Međutim važno je educirati računovođe, odnosno računovodstvenu radnu obuku, koja se ne može steći samo iskustvom. Osim akademske kvalifikacije bitno je samo radno iskustvo bez kojeg je nemoguće postati dobar računovođa. Što se tiče radnog iskustva, školovanje će pomoći u lakšem i bržem stjecanju potrebnih znanja i vještina. Jedan od važnih čimbenika koji računovodstvenu profesiju čini drugačijom od ostalih profesija je ažuriranje i stalno ažuriranje njihovog znanja. Ažuriranje i usavršavanje znanja nije svojstveno samo računovodstvenoj struci, ali zbog čestih promjena poreznih, računovodstvenih i drugih srodnih propisa u Republici Hrvatskoj nije moguće da računovođa svoje znanje stekne jednom zauvijek, ali mora ga stalno širiti, nadopunjavati i održavati. Kontinuirano usavršavanje vlastitog profesionalizma može se

postići praćenjem i istraživanjem kvalitetne i stručne literature, poput časopisa i priručnika, nakon čega slijedi sudjelovanje na raznim seminarima i radionicama te dodatnim edukacijama. Najbolji način poboljšanja računovodstvene profesije zapravo je kombiniranje svih ovih modela. Edukacija i usavršavanje računovođa je dugotrajna i skupa pa je u cijenu računovodstvenih usluga uključena i obuka računovođa. Što se tiče cijene računovodstvenih usluga, važno je da su računovođe educirane. Budući da ne postoje propisani uvjeti za bavljenje računovodstvenim poslovima, osim da profesionalci nadograde svoja znanja i vještine, a onda to uvažavaju pri obračunu cijene usluga, onda se dolazi do osoba koje nemaju dovoljno znanja niti iskustva i vještina, te se ne nadograđuju njihove sposobnosti vještina i najvažnije znanja. Takvi računovođe neće uzeti u obzir troškove dodatne obuke pri izračunu cijene svojih usluga i bit će konkurentniji u cijeni jer su njihove usluge jeftinije. Međutim, računovođe ove vrste ne ulažu u cijenu svojih usluga. Upoznavajući ili nedovoljno kompetentni za rad u industriji, poduzetnici biraju i povjeravaju im svoj posao. S obzirom na trenutno stanje u gospodarstvu, jasno je da je cilj smanjiti troškove, uključujući i računovodstvene, a zatim odabrati jeftinijeg računovođu. No, za poduzetnika je svakako sigurnije i nedvojbeno jeftinije angažirati knjigovođu koji će dobro obaviti posao, jer će cijena za koju će poduzetnik snositi odgovornost u slučaju porezne pogreške biti viša od bolje cijene. Uz kvalitetnu edukaciju i stručne zakonske odredbe, nadzor računovodstva i kontrola ispravnosti bit će lakši. Jedna od bitnih stavki računovodstvene profesije jesu programi usavršavanja i kontinuirane edukacije, odnosno seminari. Takvi programi, edukacije i seminari su računovođama konstantni izvor novih informacija i saznanja o novinama u poslovanju i njihovom segmentu poslova. Računovodstvena profesija je takva da zahtijeva praćenje i usvajanje svih novina, a najčešće sudjelovanjem u programima usavršavanja koji pružaju nove i potrebne informacije, pogotovo uzme li se u obzir da se propisi koji računovođama moraju biti poznati kontinuirano mijenjaju. Kako je vrlo bitno u računovodstvenoj profesiji konstantno prisustvovati na takvim programima, potrebno bi bilo omogućiti jednoobrazno savjetovanje i informiranje, kako računovođe ne bi ostale prepuštene same sebi u odabiru i korištenju edukacija. Takav način uvelike utječe na kvalitetu i spremnost da se promptno

udovolji usvajanju svih promjena. Također jedan od razloga koji dovodi do malog broja pohađanja takvih programa jest i trošak. Potrebno bi bilo organizirati besplatne seminare za sve nove informacije koje se trenutno moraju prenijeti, nekoliko puta godišnje u svim većim gradovima. Takve seminare trebalo bi definirati kao obavezne. Ukoliko bi takvi programi bili besplatni, povećala bi se efikasnost računovodstvene profesije i više računovođa bi pohađalo takve programe.

4.3. Promjene zakona koje utječu na računovodstvenu profesiju u proračunskom računovodstvu

Zakonom o računovodstvu uređuje se računovodstvo poduzetnika, klasifikacija poduzetnika, računovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji, konsolidacija i revizija, godišnja financijska izvješća, godišnja izvješća, godišnja izvješća Izvješće. Financijska izvješća i godišnja izvješća, Godišnja financijska izvješća i Registar nadzora. U Hrvatskoj je prvi zakon o računovodstvu stupio na snagu dana 1. siječnja 1993. godine. Također je uveo međunarodne računovodstvene standarde (MRS). Kao rezultat toga, naš računovodstveni sustav doživio je kvalitativnu transformaciju i višestruke promjene. Promjene zakona utječu na tri ključna područja računovodstva, a to su: reguliranje računovodstvenih procesa, zahtjevi za izvješćivanje i procesi izvješćivanja te poboljšanja u e-trgovini. Zakonske promjene koje su utjecale na računovodstvenu profesiju uvelike su zahtijevale stalne promjene u njihovim poslovima, odnosno potrebu za kontinuiranim obrazovanjem i usavršavanjem računovođa kako bi se pripremili za promjene. Potrebno je odvagati i procijeniti hoće li te promjene imati pozitivan ili negativan utjecaj na računovodstvenu profesiju. Postoji potreba za jasnijom definicijom standarda i zakona, budući da su jasniji u teoriji, s malim fokusom na to jesu li ti standardi i

zakoni izvedivi ili učinkoviti u praksi računovodstvene profesije. Promjene zakona i standarda također mogu utjecati na opseg posla s kojim se računovođe moraju baviti. Česte promjene zakona, primjerice, mogu im dati dodatni posao jer prije nego što nešto poduzmu provjeravaju ima li promjena u razdoblju koje bi mogle utjecati na uspješnost posla. Ova metoda naravno zahtijeva dodatni rad i stres. Također bi bilo lijepo definirati tko će podržati promjenu zakona kako bi se mogli obratiti nadležnima u vrijeme neznanja. Na taj način se odgovornost ne prebacuje na računovođu i ne izbjegava se pravna odgovornost, što znači da će posao biti lakše izvodljiv. Primjer Financijski instrumenti koji proširuju primjenu fer vrijednosti na financijske instrumente. Primjena ovih standarda usmjerena je na primjenu računovodstva fer vrijednosti. Praktičnost računovodstva fer vrijednosti ključno je pitanje u postavljanju standarda, a među onima koji postavljaju računovodstvene standarde, računovodstvena profesija, putem odbora i računovodstvenih tijela, igra vrlo važnu ulogu u reviziji uspješnosti postojećih i razvoju novih MRS-a/MSFI. Zagovornici korištenja fer vrijednosti kažu da primjena fer vrijednosti na korisnike financijskih izvještaja daje najrelevantnije informacije (Barth, Beaver, Landsman, 2001.). Izvješćivanje o fer vrijednosti treba osigurati veću transparentnost financijskih izvještaja, što će zauzvrat dovesti do većeg vrijednost i važnost računovodstvenih informacija u predstavljanju prave vrijednosti poduzeća, što dovodi do boljih financijskih tržišnih prilika (Palea, 2014., 102).

4.4. Usporedba računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu s drugim susjednim zemljama (BiH, Austrija, SAD, Norveška)

Nakon računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj, za primjere je izdvojena računovodstvena profesija u Bosni i Hercegovini te Austriji, SAD – u i Norveškoj radi usporedbe kvalitete i načina poslovanja računovodstvene profesije. Prvi primjer je računovodstvena profesija Bosne i Hercegovine koja je svoju računovodstvenu profesiju definirala Zakonom o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine. U Bosni i Hercegovini računovodstvenu profesiju predstavlja Savez računovođa, revizora i financijskih radnika Federacije Bosne i Hercegovine. Savez računovođa, revizor i financijskih djelatnika Federacije BiH je nevladino, neprofitno, strukovno udruženje certificiranih računovodstvenih tehničara, certificiranih računovođa, ovlaštenih revizora i ostalih knjigovodstvenih, računovodstvenih, financijskih radnika i drugih sličnih zanimanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Savez računovođa, revizor i financijskih djelatnika Federacije Bosne i Hercegovine postaje članica Međunarodna federacija računovođa dana 5.11.2010. godine. Nakon što je postala članica, Bosna i Hercegovina promiče misiju Međunarodna federacija računovođa koja podrazumijeva jačanje računovodstvene profesije, razvijanje međunarodnih ekonomija uspostavljanjem i samim promoviranjem kvalitetnih profesionalnih standarda, te ujednačavanje takvih standarda. Nakon što je postala članicom IFAC-a, dana 16.12.2015.godine, Bosna i Hercegovina postaje punopravni član FEE22 , odnosno Federacije europskih računovođa. FEE je zapravo udruženje profesionalnih računovodstvenih tijela iz europskih zemalja. Razvijanje računovodstvene profesije kako bi profesionalni računovođa pridonio učinkovitosti europskog gospodarstva, glavni je cilj Federacije europskih računovođa.

Primjer nekih zadataka koje savez računovođa, revizor i financijskih djelatnika Bosne i Hercegovine izvršava:

- Rad na prijevodu, odnosno izvršavaju poslove koji se bave o podizanju svijesti i važnosti implementacije standarda, te svih ostalih smjernica međunarodne federacije računovođa i odbora za međunarodne računovodstvene standarde

- Osigurati obuke, testiranja, certificiranja, također i licenciranje u skladu s standardima nadležnih međunarodnih organizacija i tijela
- Osigurati kontinuirano razvijanje profesionalnih računovođa
- Provoditi ostale aktivnosti i nadležnosti profesionalnog računovodstvenog tijela

Zakonom o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine određene su tri razine zvanja računovodstvene profesije:

- Certificirani računovodstveni tehničar
- Certificirani računovođa
- Ovlašteni revizor

Stjecanje zvanja u računovodstvenoj profesiji BiH određeno je Zakonom o računovodstvu i reviziji, te je donijeta odluka u kojoj su definirani uvjeti i pravila za svako profesionalno zvanje. Za certificiranog računovodstvenog tehničara potrebno je imati:

- Četverogodišnju srednju školu
- Obavljen stručni ispit
- Prihvaćena prava i obveze iz Kodeksa etike za profesionalne računovodstvene stručnjake, a posebno obvezu kontinuiranog stručnog usavršavanja

Za certificiranog računovodstvenog tehničara potrebno je položiti:

- Uvod u financijsko računovodstvo
- Računovodstvo troškova i upravljačko računovodstvo
- Menadžment i komunikacije
- Informacijsku tehnologiju

Za certificiranog računovođu potrebno je imati:

- Sveučilišni studij
- Stručni ispit

Nakon toga slijedi računovodstvena profesija u Republici Austriji koja je regulirana propisom pod nazivom „ Savezni Zakon o računovodstvenim zanimanjima“.

Njime su propisana računovodstvena zanimanja poput:

- Knjigovođa bilancista
- Knjigovođa
- Knjigovođa za obračun osobnog dohotka

Knjigovođa bilancist obavlja poslove kao što su: obračun osobnog dohotka i izradu bilance, obračun prihoda i rashoda, zaključivanje knjiga, savjetovanje, izradu poreznih kartica, dostavu poreznih prijava djelatnika državnim poreznim tijelima, elektronički uvid u spise poreznih uprava, također i podnošenje naloga za povrat poreza, zastupanja, sastavljanje pred prijava poreza, prijave u području osobnog dohotka, izrada kalkulacija i slično. Knjigovođe imaju pravo obavljati sljedeće poslove: knjigovodstvo poduzeća, obračun osobnog dohotka i izradu bilance poduzeća, obračun prihoda i rashoda, obračunsko knjigovodstvo, savjetodavne usluge, zastupanje i podnošenje pred prijave poreza i slično. Knjigovođa za obračun osobnog dohotka obavlja sljedeće poslove: obračun osobnog dohotka, zastupanje, pretporezne prijave vezane za osobni dohodak i davanja iz osobnog dohotka, savjetodavne usluge, izrada poreznih kartica i slično. Kako bi fizička osoba obavljala poslove financijskog knjigovodstva i samostalne poslove knjigovođe bilanciste treba dobiti javno odobrenje nadležnog tijela u vezi tog posla, a uvjeti za dodjeljivanje javnog odobrenja su:

- Puna sposobnost obavljanja djelatnosti
- Povjerenje
- Dobri gospodarski odnosi
- Obvezno osiguranje od odgovornosti
- Poslovno sjedište

Kako bi pravne osobe mogle obavljati navedene poslove, potrebno je da njihovi direktori imaju ispunjene uvjete za javno imenovanje, u skladu s opsegom poslovanja kojim se takva osoba misli baviti. U Republici Austriji profesionalni računovođa svoj posao dužan je obavljati svjesno, brižno i na vlastitu odgovornost te neovisno. Zbog stalnog ažuriranja znanja, mora pohađati tečajeve i seminare za usavršavanje. Na taj

način se upoznaje s najnovijim znanjima i spoznajama. Takav način konstantnog obrazovanja vrlo je dobar, zbog toga što se usavršavaju i na taj način ne smanjuju svoje sposobnosti već ih konstanto nadograđuju. Računovodstvena profesija se u Sjedinjenim Američkim Državama provodi u obliku općeprihvaćenih računovodstvenih standarda, odnosno GAAP - ova. Jednim dijelom ovi su standardi poprimili i elemente međunarodnog standarda obzirom da su prihvaćeni u strane značajnog broja država . U SAD-u je prisutan veliki utjecaj države na samu računovodstvenu profesiju. Donošenje standarda je formalno povjereno nezavisnoj stručnoj organizaciji, Odboru za standarde financijskog računovodstva, no standardi se zapravo donose pod snažnim utjecajem SEC-a (Komisija za vrijednosnice i burze). Profesionalna udruženja računovođa imaju samo neposredan utjecaj na donošenje odluka i tumačenja standarda. Najpoznatije profesionalno udruženje računovođa jest Američki institut ovlaštenih javnih računovođa – AICPA. Njegova najznačajnija uloga bazira se na organiziranju jedinstvenog CPA (Certified Public Accounting) ispita, koji je uvjet za bavljenjem računovodstvenom profesijom u SAD-u. CPA ispitom se stječe status – „ovjereni javni računovođa“.

Zatim dolazimo do Norveške i njezine strukture u području računovodstvene profesije. U Norveškoj se nadzor obavljao kroz nekoliko neovisnih nadzornih tijela. Kasnije su se te agencije spojile u jedno nadzorno tijelo. Prije dvadeset i pet godina Norveška je bila prva zapadna zemlja koja je svoje cjelokupno poslovanje s bankarstvom, osiguranjem i vrijednošću računa stavila pod puni nadzor jednog regulatora. Financijski regulator za računovodstvenu profesiju je Finanstilsynet (Financijsko nadzorno tijelo Norveške). To je neovisno tijelo koje nadzire sve financijske operacije u Norveškoj. Financijsko nadzorno tijelo Norveške se temelji na zakonima i odlukama koje donose Sabor, Vlada, Ministarstvo financija i međunarodnim financijskim regulatornim standardima. Takve institucije nadziru tvrtke i tržišta, čime pomažu u promicanju financijske stabilnosti i reguliranih tržišnih uvjeta. S obzirom na ovaj regulatorni pristup, krajnji korisnici vjeruju da se financijske usluge nadziru i služe svojoj svrsi. Ovakvim načinom rada glavni mu je cilj pomoći u rješavanju problema, odnosno osigurati konkurentne uvjete za norveške poslovne subjekte. Neka od pitanja koja se mogu pojaviti su: financijska stabilnost, tržišni uvjeti i regulatorna pitanja financijskih usluga. Takvim institucijama upravlja peteročlani

nadzorni odbor kojeg imenuje Ministarstvo financija i promatrač norveške središnje banke. Generalnog direktora imenuje kralj na mandat od šest godina. Glavni ravnatelj i osoblje četiriju odjela nadziru stvarno funkcioniranje institucije. Financijsko nadzorno tijelo Norveške nadzire banke, korporativne financije, osiguravajuća društva, mirovinske fondove, tvrtke za upravljanje vrijednosnim papirima i trgovačke tvrtke, burze, vanjske računovođe i revizore. Također nadzire financijsko izvještavanje poslovnih subjekata, što je vrlo važno za računovodstvenu profesiju. Agencija je vrlo odgovorna za računovodstvenu profesiju, odnosno računovođe. To je važno jer daje ovlaštenje pojedincima i poslovnim subjektima koji moraju udovoljavati zakonskim zahtjevima računovodstvene profesije, te je odgovoran za obnovu registracije i nadzor ovlaštenih računovođa. Računovodstveni poslovi moraju biti u skladu sa zakonima i propisima te se voditi na odgovarajući način, što je jedan od glavnih ciljeva agencije. Financijsko nadzorno tijelo Norveške ovlašćuje računovođe. Samo ovlaštenje definirano je Zakonom o računovodstvu, koji određuje da osoba mora biti ovlaštena ako želi ostvariti karijeru u računovodstvu, odnosno mora biti ovlašteni računovođa. Takvi ovlašteni računovođe mogu obavljati poslove poput:

- Pružanje računovodstvenih usluga drugima kao dio privatne prakse
- Postati izvršni direktor tvrtke ovlaštene za pružanje računovodstvenih usluga
- Radite u takvoj tvrtki i budite odgovorni prema klijentima tvrtke

Ove ovlaštene računovođe i tvrtke stalno se nadziru jer računovodstvena profesija želi zadržati svoje potrebno dostojanstvo. Prvo, stalni nadzor borbe protiv gospodarskog kriminala i drugih protu zakonodavnih radnji. U Norveškoj je taj nadzor funkcija države i same računovodstvene profesije.

www.srr-fibh.org, statut SRRiF (pristupljeno 07.04.2022).

Službeni glasnik BiH, broj 42/04 26 Ž. Aljinović Barać, 50. savjetovanje, op. cit. str. 20

Federation of European Accountants

Zakon o računovodstvu 2014 – BiBuG 2014; računovodstvo, revizija, financije i porezi u praksi, Split, 2015.

Ž. Aljinović Barać, 50. savjetovanje, op.cit. str. 14 31 Austrijski Zakon o dohotku, 1988, br. 400/1988

5.ZNAČENJE I BUDUĆI RAZVOJ RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE

Ostvarenje ciljeva poduzeća i njihov uspjeh određuju kvalitativne poslovne odluke o korištenju ljudskih i materijalnih resursa poduzeća. Računovodstvena profesija ima najvažniju ulogu u donošenju poslovnih odluka, a svaka odluka temelji se na pravim istinitim i točnim informacijama. Informacije relevantne za poslovne odluke priprema računovodstvena profesija. Računovodstvena načela i standardi čine okvir za funkcioniranje računovodstvene profesije, a stalne izmjene postojećih MRS/MSFI-jeva sve više postaju instrument kojim računovodstvena profesija kroz upravljačke strukture ostvaruje ciljeve poduzeća i korisnika financijskih izvještaja. U primjeni računovodstvenih načela i politika, računovodstvena profesija ima sposobnost i moć izravno utjecati na iznose iskazane u financijskim izvještajima. Kako se učinkovitost upravljanja procjenjuje na temelju informacija prezentiranih u financijskim izvještajima i donose različite poslovne odluke, profesija računovođe, zbog svojih specifičnih znanja i vještina, postaje sve zanimljivija za članstvo u strukturama korporativnog upravljanja vlasnik i uprava. Računovodstvena profesija pokazuje da je računovodstveno znanje važno za učinkovito i djelotvorno upravljanje tvrtkom i postizanje ciljeva poduzeća, zbog čega je računovodstvena profesija u posljednje vrijeme sve traženija i zastupljenija u upravljačkim strukturama, a sve više računovođa djeluje kao financijski direktori. Ključni razlozi za uključenost računovodstvene profesije u upravljačke strukture sadržani su u specifičnim znanjima računovođa, posebno u poreznim propisima i MRS/MSFI, koji su nužni za učinkovito upravljanje imovinom i obvezama društva kao i rizicima tvrtke. Udio tvrtki u kojima računovođe bave se računovodstvenom profesijom nije beznačajan i može se reći da donekle prate trendove na međunarodnoj razini. Konačno, može se zaključiti da je računovodstvena profesija sve važnija karika u ostvarivanju ciljeva vlasnika i menadžmenta te društva u cjelini te da u budućnosti možemo očekivati još veći razvoj računovodstvene profesije i veće uključenje računovodstvenu profesiju. Danas i u budućnosti problem računovodstvene profesije jesu i bit će nove tehnologije. Nove online

tehnologije i kulture mobilnog interneta povećavaju broj privatnih i javnih računovodstvenih profesija u oblaku. Sve to bitno mijenja karakteristike računovodstvene profesije navedenih privatnih i javnih računovođa. Danas se računovodstvene usluge mogu pružati na daljinu jer se dokumentacija elektronički učitava, učitava i registrira na temelju računalnih programa i aplikacija. Ovaj računalni računovodstveni softver kreirala je Britanska porezna uprava (HMRC) za mikro i male tvrtke, što se pokazalo vrlo pozitivnim. Kvalificirani računovođe s kontinuiranim obrazovanjem mogu biti u mogućnosti implementirati takve programe. Dugoročno, korištenje suvremenih tehnologija riješit će niz tipičnih računovodstvenih zadataka privatnih računovođa, od obrade dokumenata do računovodstva. Računovođe sve češće koriste računovodstvene programe, a računovodstvena profesija u poslovnim subjektima, odnosno privatnim računovođama, veliki dio svog radnog vremena troši na izmjene i prilagodbe novih poreznih propisa. Sve to dovodi u pitanje učinkovitost i kvalitetu financijskog izvještavanja.

5.1. Hipoteze istraživanja o potrebi i razvijenosti vještina računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu u Republici Hrvatskoj

Ovi će studiji pokazati stabilnost i razvoj studentskih osobnih i tehničkih vještina na završnoj ili petoj godini magistarskog studija financijskog menadžmenta. Saznat ćemo koliko je osobnih i tehničkih vještina zastupljeno te postoje li razlike u njihovom razvoju. Ovo istraživanje omogućit će studentima uvid u njihove vještine i pružiti prostor i mogućnosti za daljnji razvoj i usavršavanje. Također će pružiti uvid u najrazvijenije vještine, koje bi mogle biti glavni alati za poboljšanje konkurentnosti poslova budućnosti. To će im olakšati razumijevanje što je još potrebno da bi postali profesionalni računovođa. Ovo istraživanje koristi ne samo studentima nego i poslodavcima u razumijevanju njihovih pravih sposobnosti i vještina. Međutim, široko rasprostranjene razlike između studenata i poslodavaca sugeriraju da poslodavci imaju velika očekivanja u pogledu stečenih osobnih i tehničkih

vještina. Cilj je dalje ih razvijati i usavršavati kako bi se studenti što bolje pripremili za poslovne izazove koji ih očekuju u budućnosti.

H1: Postoje razlike u razini razvoja osobnih vještina studenata diplomskog studija financijskog menadžmenta

Prema istraživanju koje su proveli Kavanagh i Drennan (2008.), pismena komunikacija jedina je vještina koju studenti stječu na razini potrebnoj za fakultet. Samo motivacija, profesionalni stav, verbalna komunikacija, donošenje odluka i kontinuirano učenje nisu uključeni u očekivanu razinu. "Najveći jaz između studentskih očekivanja i onoga što sveučilišta stvarno nude su u vještinama računovodstvenog softvera, samo promociji/motivaciji, pregovaranju, vodstvu i korisničkoj službi" (Kavanagh i Drennan, 2008., str. 291). Jackling i De Lange (2008.) su u svom istraživanju rangirali važnost općih vještina učenika. Najvažnija opća vještina bila je pismena komunikacija, zatim timske vještine, povjerenje i međuljudske vještine, a usmeno izlaganje se smatra najmanje važnom vještinom. Svrha ove hipoteze je utvrditi postoje li razlike u mjeri u kojoj se razvijaju vještine pojedinih učenika. Najprije je potrebno utvrditi kako se razvijaju osobne vještine diplomiranih studenata. Tada ćemo saznati ima li razlike, i ako jest, za koliko.

H2: Poznavanje zakona i propisa profesionalnih računovođa ima pozitivan utjecaj na percepciju objektivnog obavljanja računovodstvenih zadataka

"Načelo objektivnosti zahtijeva da svi profesionalni računovođe ne smiju dovoditi u pitanje svoju profesionalnu ili poslovnu prosudbu zbog pristranosti, sukoba interesa ili neprikladnog utjecaja na druge." Objektivnost znači da se samo relevantne informacije uzimaju u obzir kada se izvršava zadatak s rezultatima koje ljudi može vjerovati.. Zapravo, ova će pretpostavka pokušati utvrditi u kojoj se mjeri primjenjuje računovodstvena stručnost i primjena

pravnih implikacija. Znanja i vještine profesionalnih računovođa pozitivno utječu na percepciju o stjecanju i održavanju profesionalne kompetencije.

H3: Znanje i vještine profesionalnih računovođa Znanje ima pozitivan utjecaj na percepciju o stjecanju i održavanju profesionalne kompetencije

To znači da može ispuniti zahtjeve posla koji su mu potrebni. „Održavanje profesionalne kompetencije zahtijeva kontinuirano praćenje i svijest o relevantnim profesionalnim, profesionalnim i komercijalnim dostignućima. Kontinuirano stručno usavršavanje omogućuje profesionalnim računovođama da unaprijede i održe svoju sposobnost kompetentnog rada u profesionalnom okruženju.

Svrha ove hipoteze je pokušati utvrditi u kojoj su mjeri računovođe spremni prihvatiti i usvojiti nove zahtjeve koje svakodnevno nameće računovodstvo kao profesija. Dužna profesionalna pozornost zahtijeva od računovođa praćenje profesionalnih promjena, djelovanje u skladu sa zakonima, propisima i standardima te pružanje profesionalnih usluga profesionalnim subjektima ili korisnicima informacija. Svrha je utvrditi u kojoj mjeri računovođe primjenjuju načela dužne pažnje.

5.2. Analiza i rezultati anketnog istraživanja

Za potrebe ovog istraživanja proveden je anketni upitnik među 49 ispitanika u razdoblju od 25.03. do 18.05.2022. godine .

U radu se koriste metode grafičkog i tabelarnog prikazivanja kojima se prezentira struktura odgovora na anketna pitanja, dok se brojčanih vrijednosti prezentira upotrebom metoda deskriptivne statistike, i to aritmetičke sredine, moda i medijana kao srednjih vrijednosti, te standardne devijacije, minimuma i maksimuma kao pokazatelja disperzije.

Upotrebom metoda grafičkog i tabelarnog prikazivanja prezentira se struktura odgovora na postavljena anketna pitanja od strane ispitanika.

Anketni upitnik proveden je na području Istarske županije, te proračunski korisnici koji su obuhvaćeni anketnim upitnikom jesu: obrazovne ustanove, zdravstvene ustanove, gradovi te općine.

S obzirom na način provedbe anketa je provedena putem elektroničkih mreža.

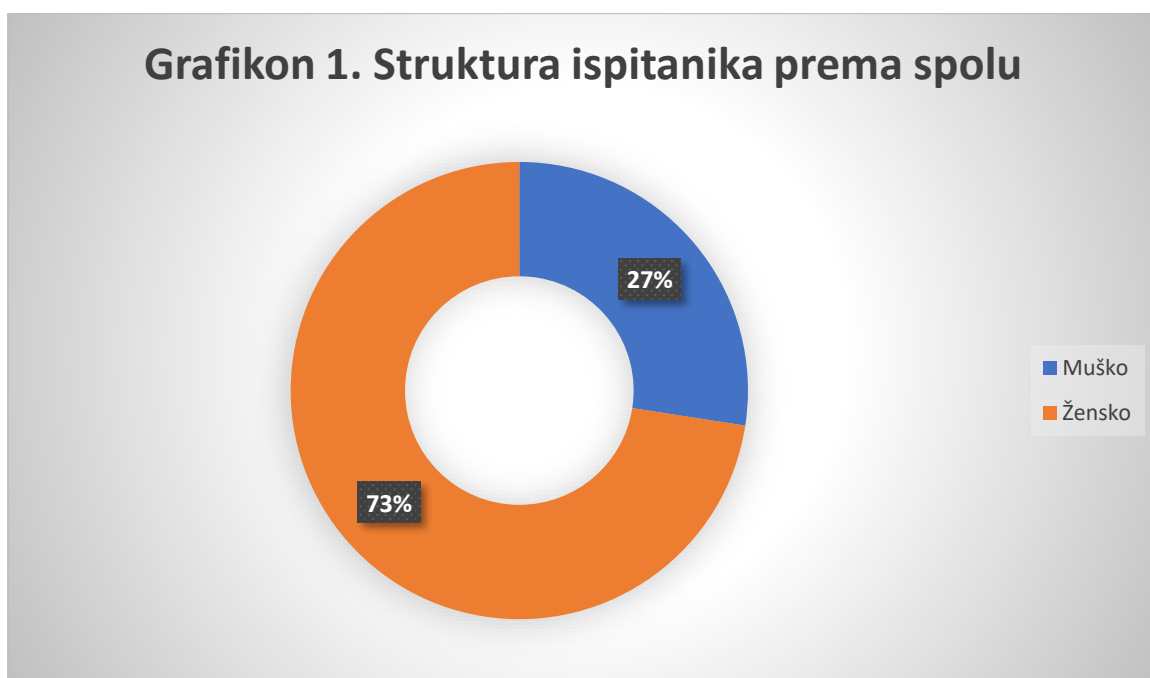
Postavljena pitanja u anketnom upitniku bila su; otvorenog tipa odnosno anketirani ispitanici su samostalno odgovarali na postavljena pitanja.

Anketni upitnik je priložen na kraju rada.

Rezultati istraživanja

Ispitanici

U prvom dijelu rezultata prezentira se struktura ispitanika prema spolu

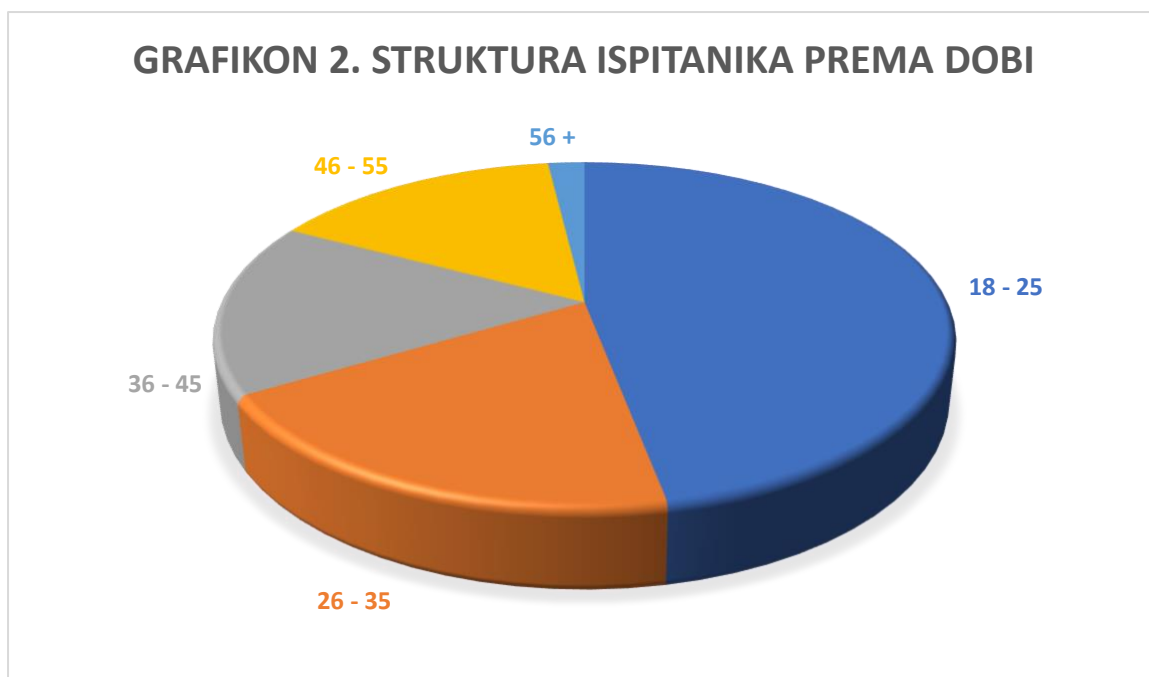

Izvor: Izrada autora

Grafikon 1. prikazuje strukturu ispitanika prema spolu

Prvo pitanje na koje se tražio odgovor bilo je kojoj dobnoj skupini ispitanik pripada. Kao što je vidljivo na grafikonu, čak 73 % ispitanika pripada ženskom spol, a skromnih 27 % pripada muškom spolu. Ovime se može zaključiti kako ipak žene dominiraju u „polju računovodstva“.

U drugom dijelu rezultata prezentira se struktura prema dobi ispitanika

Izvor: izrada autora

Grafikon 2. prikazuje strukturu ispitanika prema dobi, i iz grafikona možemo iščitati kako najveći broj ispitanika čine u dobi od 18 – 25, zatim slijedi od 26 – 35 godina, te najmanji postotak čine ispitanici od 56 +.

Sljedeće pitanje odnosilo se na dobnu skupinu u kojoj svaki ispitanik pripada. Prema grafikonu može se vidjeti kako gotovo pola ispitanika, čak 49 % pripada u dobnu skupinu 18 – 25 godina. Nešto manji postotak zauzima dobna skupina 26 - 35 godina, 20,3 %. Treće mjesto zauzima dobna skupina 36 – 45, 17,1%, četvrto mjesto zauzima dobna skupina 46 + 55, 15,96%, dok posljednje mjesto zauzimaju ispitanici dobne skupine 56+ sa 2,1 %. Zanimljivo je kako, iako pripadaju vrlo različitim dobnim skupinama, ispitanici dijele poprilično isto mišljenje vezano za profesiju (u proračunskom računovodstvu), što će biti prikazano i objašnjeno nadalje u ovom dijelu rada. Bilo je vrlo bitno

postaviti ovo pitanje kako bi se probao obuhvatiti što raznovrsniji broj ispitanika, pri tome misleći na dobnu skupinu i njihove stavove i vjerovanja vezana za računovodstvenu profesiju.

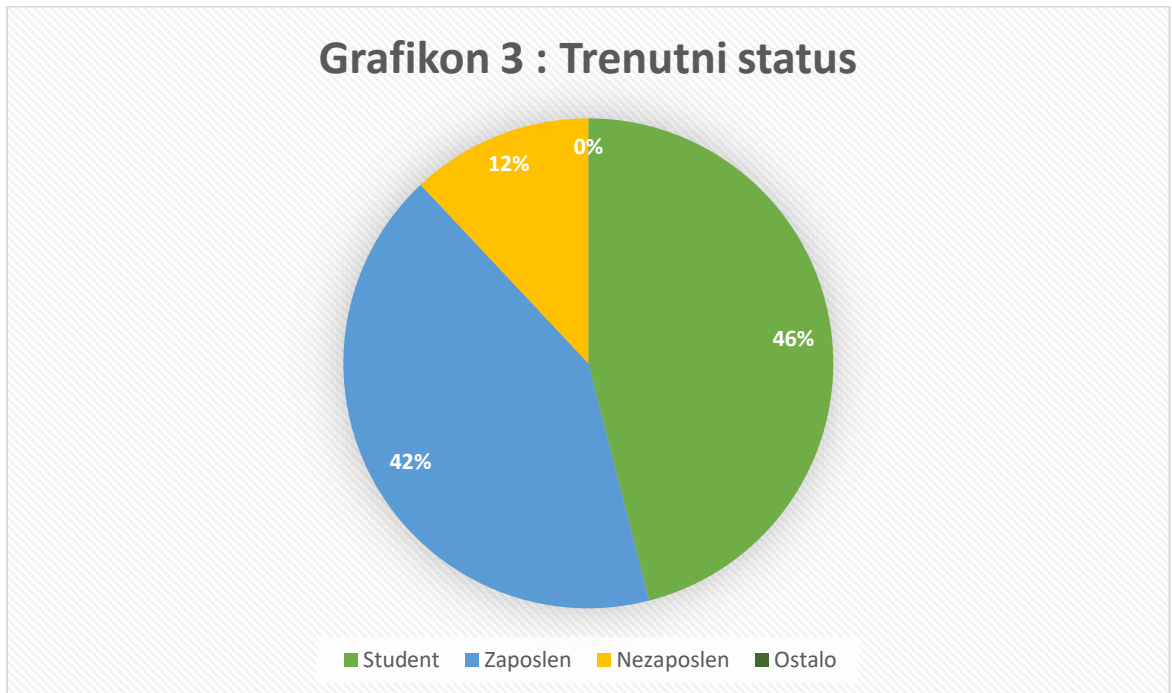
U trećem dijelu se prikazuje stupanj obrazovanja ispitanika

Stupanj obrazovanja	Izražen u %
NSS	8,2 %
SSS	21,3 %
VŠS	32,0 %
VSS i više	38,5 %

Izvor: Izrada autora

Iz tablice možemo iščitati kako je struktura ispitanika po prikazu stupnja obrazovanja najviše u višoj stručnoj spremi i više s 38,5%, zatim slijedi VŠS s 32%, te u manjim postotcima slijede SSS s 21,3%, i NSS s 8,2%.

Grafikon 3: Trenutni status ispitanika

Izvor: izrada autora

U četvrtom dijelu se prikazuje trenutni status te iz grafikona možemo iščitati da je najveći postotak ispitanika student s 46%, zatim slijedi zaposleni s 45%, dok mali postotak čine nezaposleni s 12% te ostalo.

U petom dijelu se prikazuje upit ispitanika s računovodstvenom profesijom

Da li ste se susreli s pojmom računovodstvena profesija?	
Nisam se susreo/ la	20%
Susreo/la sam se	72%
Nisam siguran/na	8%

Izvor: izrada autora

Iz tablice možemo iščitati kako većina ispitanika su se susreli s pojmom računovodstvena profesija što tiči 72% uzorka, zatim slijedi ispitanici s 20% koji se nisu susreli s pojmom računovodstvena profesija, te ispitanici koji nisu sigurni da li su se susreli ili ne s 8%.

U šestom dijelu se ispituje upit ispitanika s proračunskim računovodstvom

Smatrate li da je proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno u RH?	
Da	42%
Ne	58%
Ne znam	0%

Izvor: izrada autora

Sljedeće pitanje u anketi je bilo smatrate li da je proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno u RH. Rezultati su pomalo razočaravajući, no ne u potpunosti. Samo 42 % ispitanika je reklo da smatra da je proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno u Republici Hrvatskoj. S druge strane, nevjerojatno nizak postotak, od čak 58 % je rekao da ne smatra da je proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno u Republici Hrvatskoj.. No, ne može sve u svijetu biti savršeno pa je tako navedeni postotak ipak bio očekivan, no iznenađujuće nizak. Bez obzira na to, dobro je za znati kako se iznimno velika većina (djelomično) smatra da je u RH proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno jer da nije onda budućnost ne bi bila dobra za poslovni svijet.

U sedmom dijelu se ispituje upit ispitanika s poslom računovođe odnosno:

Smatrate li da računovođe obavljaju svoj posao temeljito i pošteno?	
Da	81,25%
Ne	18,75%
Nisam siguran/na	0%

Izvor: izrada autora

Iz tablice se može iščitati da čak 81,25% ispitanika smatra da računovođe obavljaju svoj posao temeljito i pošteno, dok 18,75% ispitanika se ne slaže s tim. Pred računovodstvenu profesiju se danas, možda više nego ikad, postavljaju visoki standardi kvalitete. Ovo je posebno naglašeno u uvjetima složenosti poslovnih transakcija, internacionalizacije poslovanja, primjene novih tehnoloških rješenja, a posebno toliko učestalih izmjena zakonskih propisa. Kako bi računovođe mogli kvalitetno odgovoriti na brojne stručne izazove moraju biti kvalitetno educirani. Znanja koja računovođe moraju imati stječu se formalnim obrazovanjem, ali i naknadnim usavršavanjem. Pored stručnih, tehničkih znanja računovođe moraju posjedovati i brojne druge kvalitete poslovnih ljudi: etičnost, poštenje, dobre komunikacijske vještine, društveno odgovorno ponašanje i sl. Promjene koje se događaju u poslovnom okruženju zahtijevaju stalno ažuriranje znanja, a to podrazumijeva i kontinuirano usavršavanje. Na kraju svi izazovi su u sukobu s nekvalificiranim računovođama dovodi do pada vrijednosti rada te su računovođe potplaćene. Također dolazi do propusta i grešaka te se negativno odražavaju na samu profesiju i njenu kvalitetu.

U osmom dijelu se dovodi do pitanja ispitanika:

Smatrate li da je računovodstvena profesija važna za budućnost računovodstva?	
Jako je važna	85,2%
Ne mogu procijenit	14,8%
Nije važna	0%

Izvor: izrada autora

Možemo zaključiti iz tablice da većina ispitanika smatra da je računovodstvena profesija jako važna i bitna za budućnost računovodstva. 85,2% ispitanika smatraju tako, dok mali postotak samo 14,8% ne smatra da je važna za računovodstvo. Kako i računovodstvo tako i sama računovodstvena profesija je izložena konstantnim promjenama uslijed globalizacije i razvoja društva, tako da je njen cilj da se konstantno mijenja. Pred računovodstvenu profesiju nije postavljen samo zahtjev većeg doprinosa društvu, već i održavanje kompetentnosti predstavlja zahtjev, a održivost same profesije ovisi o mogućnostima pojedinca da prihvate odgovornosti koji dolaze s prihvaćanjem takvih izazova. Računovodstvena profesija je na sebe preuzela veliku odgovornost da preko profesionalnih računovođa plasira financijske informacije u javnost. Profesionalne računovođe su svakodnevno pod utjecajem izazova koje im pruža računovodstvena profesija i stoga je jako važna za budućnost računovodstva.

U devetom dijelu dolazimo do zakonskih okvira u proračunskom računovodstvu.

Smatrate li da su zakonski okviri u proračunskom računovodstvu pravedni i da računovođe postupaju sukladno sa svim važećim zakonima i propisima?	
Da	93,57%
Ne	6,43%
Ne znam	0%

Izvor: izrada autora

Iz tablice možemo iščitati kako 93,57% ispitanika smatra da su zakonski okviri u proračunskom računovodstvu pravedni i da računovođe postupaju sukladno sa svim važećim zakonima i propisima, dok manjina od 6,43% ne smatra da su zakonski okviri u proračunskom računovodstvu pravedni i da računovođe postupaju sukladno sa svim važećim zakonima i propisima. Jedan od izazova jesu česte promjene zakonskih regulativa koji dovode do teških provođenja zakonskih propisa i neusklađenosti takvih propisa. Dolazi do same prekapacitiranosti zakonskim propisima (trošenje vremena na usvajanje novih promjena i prilagodbi novim poreznim propisima). Značajni izazovi jesu i nove tehnologije, posebni napredak informatizacije kroz knjigovodstvene programe, dostavljanje dokumentacije u državni porezni sustav, ponekad dovode do toga da računovođe više moraju znati informatiku nego samu profesiju. Zbog novih tehnologija i dostupnosti podataka, sami korisnici imaju veće zahtjeve u obrazloženju podataka i kratkoće vremena izrade istih. Zbog toga može doći do različitih obrada informacija.

U desetom dijelu se ispituje ispitanike:

Mislite li da su samo znanje i vještina potrebni za radno mjesto u računovodstvu?	
Jako je važna	100%
Ne mogu procijenit	0%
Nije važna	0%

Izvor: izrada autora

Iz tablice možemo vidjeti kako su svi ispitanici koji su odgovorili na anketni upitnik složili da su znanje i vještina potrebni za radno mjesto u računovodstvu. Promjena profesije predstavlja organizacijske strukturne promjene, odnosno podrazumijeva reorganizaciju (prilagodba organizacije kako bi postala djelotvornija) i transformaciju (radikalne promjene) u računovodstvu. Promjena zaposlenika odnosi se prvenstveno na rotaciju radnih mjesta u računovodstvu. Na računovodstvu organizacije je da uoči raspolažu li pojedinci vještinama i znanjima potrebnim za određeno radno mjesto ili svojim kvalitetama mogu više pridonijeti nekom drugom radnom mjestu. Kako bi profesionalni računovođe bili što uspješniji u svom poslu, potrebne su im određene vještine. Naime, u promjenjivom globalnom okruženju, uz postojanje tehničkih vještina, poslodavci sve više naglašavaju važnost osobnih vještina koje omogućavaju pojedincu da se istakne te prilagodi novonastalim situacijama. Poslodavci su također svjesni potrebe za cjeloživotnim učenjem kako bi računovođe ostali relevantni na određenom području.

Zatim dolazimo do računovodstvene profesije u RH:

Jeste li mišljenja da je računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj dovoljno plaćena?	
Da	56,25%
Ne	43,75%
Nisam siguran/na	0%

Izvor: izrada autora

Jedanaesto pitanje ankete jeste li mišljenja da je računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj dovoljno plaćena velika većina ispitanika od 56,25% smatra da je računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj dovoljno plaćena, dok ostala manjina od 43,75% se ne slaže s tim. Naravno, ovo pitanje je bilo subjektivno, pri tome se misli kako je svaki ispitanik mogao na temelju svojeg mišljenja i vjerovanja odgovoriti te nema „krivog“ odgovora.

U dvanaestom pitanju ankete dolazimo do promjena zakona koji utječu na računovodstvenu profesiju.

Da li po Vašem mišljenju promjene zakona utječu na računovodstvenu profesiju?	
Da	65,63%
Ne	34,37%
Ne znam	0%

Izvor: izrada autora

Iz tablice možemo iščitati kako se većina ispitanika slaže s tim da promijene zakona utječu na računovodstvenu profesiju odnosno 65,63% ispitanika se slaže s tim. S druge strane 34,37% ispitanika se ne slaže da promjene utječu na računovodstvenu profesiju. Rezultat ovog pitanja ankete je poprilično dobar, no pomalo zabrinjavajuće da neki ljudi smatraju da promjene zakona ne utječu na računovodstvenu profesiju. No, možda smatraju ukoliko se promjeni zakon, da se taj zakon ne odnosni na računovodstvenu profesiju te da nema potrebe privlačiti pažnju na promjene zakona.

Smatrate li da računovodstvenu profesiju treba zakonski regulirati tako da se definiraju potrebne klasifikacije i certifikati za obavljanje računovodstvenih poslova?	
Da	98%
Ne mogu procijenit	0%
Ne	2%

Izvor: izrada autora

Trinaesto pitanje je bilo vrlo slično prethodnom, ali se odnosilo na to da računovodstvenu profesiju treba zakonski regulirati tako da se definiraju potrebne klasifikacije i certifikati za obavljanje računovodstvenih poslova. Većina ispitanika se slaže s tim pitanjem, odnosno 98% ispitanika smatra da računovodstvenu profesiju treba zakonski regulirati tako da se definiraju potrebne klasifikacije i certifikati za obavljanje računovodstvenih poslova, dok samo 2 % ispitanika ne smatra da računovodstvenu profesiju treba zakonski regulirati tako da se definiraju potrebne klasifikacije i certifikati za obavljanje računovodstvenih poslova. Ipak, rezultati na ovo pitanje su zadovoljavajući i poprilično očekivani.

6. KRITIČKI OSVRT

Kontekst i dinamika globalnog poslovnog okruženja rezultirali su promjenama u vještinama koje traže poslodavci. Takvo poslovno okruženje vidi računovođe kao stručnjake koji pomažu tvrtkama da napreduju. Prije više od 20 godina mnogi su diplomirani računovođe tvrdili da se uspjeh na poslu uvelike pripisuje razini stručnog znanja ili razvoju tehničkih vještina (Rebele, 1985.). Prema nedavnim istraživanjima, mnogi sada tvrde da su tehničke vještine temelj, ali da su kritičke vještine povezane s uspjehom u karijeri (Mathews i sur., 1990.). Proučavajući stranu literaturu, ustanovljeno je da u mnogim zemljama svijeta postoji jaz između struke i obrazovanja. Cilj ovog rada bio je utvrditi stanje u Hrvatskoj koju skupinu vještina poslodavci smatraju važnijom i koja je skupina vještina razvijenija kod računovođa početnika. Istraživanje je provedeno na uzorku od 32 poslodavca kako bi se utvrdila važnost i razvoj osobnih i tehničkih vještina u računovodstvenoj profesiji. U istraživanju su postavljene tri hipoteze na temelju kojih su doneseni zaključci. Slijedom navedenog, može se zaključiti da postoji nedovoljna koordinacija između struke i obrazovanja. Ako se nešto ne promijeni, studenti kao i poslodavci prisiljeni su sami popuniti prazninu. Nakon završetka ili tijekom sveučilišnog obrazovanja, studenti 55 mogu pohađati razne tečajeve kako bi se dodatno specijalizirali ili usavršavali određene vještine kako bi im pomogli pronaći posao. Poslodavci, s druge strane, svojim zaposlenicima moraju omogućiti obuku i dokvalifikaciju kako bi dobili što potpunijeg radnika na temelju kojeg će ostvariti konkurentske prednosti. Ovo istraživanje se može proširiti. Naime, ostavljen je prostor da se studenti viših razreda ispituju o vještinama stečenim na fakultetu i onima koje smatraju važnima poslodavcima. Također se mogu analizirati stavovi sveučilišta o tome prati li njihov obrazovni program potrebe tržišta rada i poslodavaca. Time će se bolje utvrditi što je (ili koji od tri spomenuta aktera) zapravo problem i što se može učiniti da se trenutna situacija popravi.

7. ZAKLJUČAK

Računovodstvena profesija vuče korijene iz 19. stoljeća. Rad računovodstvene struke u to vrijeme temeljio se na prijenosu vještina i knjigovodstvu. Danas takva klasična slika računovodstvene profesije sve više nestaje. Značajno je porasla djelatnost računovodstvene struke, na što su utjecale globalizacija i međuovisnost tržišta. U spomenutoj globalizaciji koja utječe na računovodstvenu profesiju, ona ima nekoliko oblika. Više se ne definira samo kao vođenje evidencije, postaje važna funkcija u poduzeću, postaje važna savjetodavna funkcija. Dakle, sama profesija računovođe poprima elemente kreatora vrijednosti, osobe koja stvara vrijednost, osobe koja brine o vrijednostima i osigurava transparentnu komunikaciju.

Računovodstvo je dinamičan proces koji od računovođa zahtijeva stalno usavršavanje znanja i vještina kako bi se mogli natjecati na tržištu ili dobro raditi. Uloga računovođa vrlo je važna za poslovne subjekte, jer računovođe omogućavaju nesmetano poslovanje svojih poslovnih subjekata u području računovodstva i financija. Računovodstvena profesija je također povezana s računovodstvenom profesijom koja ima mnogo sličnosti i poveznica s računovodstvenom profesijom. Mnogi vjeruju da su jednaki, ali iako se međusobno nadopunjuju, treba ih promatrati odvojeno. Jedan od najpoznatijih oblika udruživanja je Hrvatska udruga računovođa i financijskih djelatnika i Hrvatski računovođa. Vrlo je važno podržavanje računovodstvene profesije, a to osigurava HZRFD, koji unapređuje računovodstvenu, financijsku i revizijsku praksu, pruža pomoć i razvija društvene aktivnosti svojih članova. Regulacija računovodstvene profesije u Hrvatskoj još nije dovoljno definirana. Važećim Zakonom o računovodstvu utvrđuje se kako i kako treba obavljati računovodstvenu profesiju. Važno je da se u njemu pokrene zakon kojim se uvodi pravni okvir za definiranje djelatnosti računovodstvene profesije.

Trenutno je atraktivno licenciranje računovodstvene profesije. Mnogo je podijeljenih mišljenja, pristaša i protivnika. Nakon što se uspostavi postojeće stanje u računovodstvenoj profesiji, mora se provesti licenciranje. Unutar toga postoji problem licenciranja. Kako u Hrvatskoj još uvijek nemamo zakonski reguliranu računovodstvenu profesiju, mogu se baviti i ljudima koji zapravo nisu kompetentni. Cijene računovodstvenih usluga možete primijeniti ispod

minimalne i ovaj problem je također značajan. Istraživanje je provedeno u Republici Hrvatskoj. Studija se odnosila na kvalitetu obrazovanja i status računovodstvene profesije te je provedena radi analize postojećeg stanja u Republici Hrvatskoj. Rezultati istraživanja pokazuju radni staž i osposobljenost računovođa, ocjenjivanje usluga i utvrđivanje cjenika računovodstvenih usluga, licenciranje računovođa, osposobljavanje računovođa, te promjene propisa koji utječu na računovodstvenu profesiju.

SAŽETAK

Računovodstvena profesija danas zauzima vrlo važno mjesto. Računovodstvo i potom predstavljanje poslovnih događaja važan je dio računovodstvene profesije koju obavljaju nadležni (tj. računovođe). Računovođe se opisuju kao kreatori vrijednosti, oni koji postižu stvaranje vrijednosti, oni koji pomažu u održavanju vrijednosti i oni koji izvještavaju o vrijednosti. Kako se računovodstvena profesija tijekom godina razvijala, tako se razvijao i način poslovanja računovodstvene profesije, na što dodatno utječu globalizacija i povećana povezanost tržišta. S godinama, kako je računovodstvena profesija rasla, tako je rastao i pristup računovodstvenoj edukaciji. Nekada su se računovodstvenom profesijom mogli baviti ljudi koji nisu imali potrebne kvalifikacije za bavljenje računovodstvom, a danas se način poslovanja želi maksimalno kontrolirati. S tim u vezi, atraktivno je pitanje licenciranja za računovodstvenu profesiju. S uvođenjem licence potrebne za računovodstvenu profesiju, bit će detaljno razrađeno tko može nastaviti karijeru u računovodstvu. Ovaj rad istražuje " Računovodstvenu profesiju u proračunskom računovodstvu" kroz pitanja postavljena u anketi, te detaljno analizira odgovore ispitanika.

Ključne riječi: računovodstvena profesija, računovođa, zakonska regulativa računovodstvene profesije, stupanj obrazovanja računovođa

SUMMARY

Today, the accounting profession occupies a very important place. Recording and then presenting business events is an important part of the accounting profession carried out by the competent (i.e. accountants). Accountants are described as creators of values, those who achieve value creation, those who help maintain values and those who report on values. As the accounting profession developed over the years, the way the accounting profession operates has developed, which is additionally influenced by globalisation and increased market connections. Over the years, as the accounting profession grew, access to accounting education also grew. Once the accounting profession could be occupied by people who did not have the necessary qualifications to deal with accounting, and today the way of doing business wants to be controlled as much as possible. In this regard, the issue of licensing for the accounting profession is attractive. With the introduction of the license required for the accounting profession, it will be detailed who can continue his career in accounting. This paper investigates the “accounting profession in budgetary accounting” through questions raised in the survey, and analyses the respondents' answers in detail.

Keywords: Accounting profession, accountant, legal regulations of the accounting profession, education of accountant education

LITERATURA

1. Knjige:

- I. Bičanić N., Jakir Bajo I. Maletić I., Milić A., proračunsko računovodstvo, TEB, Zagreb, 2009.
- II. BURIAN K., Dremel N., Jakoir-Bajo I., Kusaković A., Maletić I., Parać G., Računovodstvo proračuna i proračunskih korisnika, II izmijenjeno i dopunjeno izdanje, RRI F, Zagreb, 2004.
- III. Jeličić B. i Jeličić B. (1966.): Društvene financije, II dio, ZUŠ, Zagreb 2.
Jeličić B. (2001): Javne financije, RRI F - Ekonomsko-pravna biblioteka, Zagreb 3.
- IV. Jurković P.: Javne financije, 2002. Masmedia, Zagreb.
- V. Gulin, D., et.al., Računovodstvo, Zagreb, HZRFD, 2006.
- VI. Vašiček, V., Vašiček, D., Računovodstvo, revizija i financije u suvremenim gospodarskim uvjetima uvjetima, Zagreb, XXXIII simpozij, HZRFD, 1998,
- VII. Winter V., Računovodstvo i financije u poduzeću, Zagreb, XXVII simpozij, 1992.
- VIII. Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, 3. Izdanje, Rijeka, Ekonomski fakultet sveučilišta u rijeci, 1998
- IX. Johnson B., Ridley C., (2008.), The elements of Ethics for Professionals, New York, Palgrave Macmillan
- X. Kapić, J., (2008.) Računovodstvo, Ekonomski fakultet u Sarajevu, Sarajevo
- XI. Malinić, S., (2007.), Osnove računovodstva, Beograd, Fakultet za trgovinu i bankarstvo
- XII. Bahtijarević-Šiber F., Sikavica P., Pološki Vokić N., (2008.) Suvremeni menadžment, Vještine sustavi i izazovi, Školska knjiga, Zagreb

2. Članci:

- I. Aljinović Barać, Ž., Računovodstvo, revizija, financije i porezi u praksi, Split, HZRFD, 2015., str. 2-23 2.
- II. Marina Kesner-Škreb: Financijska teorija i praksa, 2004, 28 (4), 501-504

3. Izvori s interneta:

- I. <http://www.ijf.hr/proracunski/I-proracun.pdf>-pristupljeno 07.04.2022.
- II. <http://www.ijf.hr/proracunski/II-pproces.pdf>-pristupljeno 02.02.2018
- III. <http://finance.hr/privremeno-financiranje-u-republici-hrvatskoj/>-pristupljeno 10.04.2022.
- IV. <http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnihfinancija/15/porezi/279/porez-nadodan/285/> - pristupljeno 17.04.2022.
- V. <http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnihfinancija/15/porezi/279/porez-nadobit/284/> - pristupljeno 18.04.2022.
- VI. <http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnihfinancija/15/porezi/279/porez-nadodanu-vrijednost/280/> - pristupljeno 25.04.2022.
- VII. <http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnihfinancija/15/porezi/279/carine/282/> -pristupljeno 02.05.2022.
- VIII. <http://www.mfin.hr/hr/proracun>-pristupljeno 04.05.2022.

- IX. <http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/proracun/266/proracunski-deficit/268/>-
pristupljeno 10.05.2022
- X. www.hrcak.srce.hr pristupljeno 10.05.2022.
- XI. www.srr-fbih.org pristupljeno 12.05.2022.
- XII. www.rrif.hr pristupljeno 14.05.2022.
- XIII. www.narodne-novine.nn.hr pristupljeno 16.05.2022.
- XIV. www.edukacija.hr pristupljeno 18.05.2022.
- XV. www.poslovniforum.hr pristupljeno 18.05.2022.
- XVI. www.revizorska-komora.hr pristupljeno 19.05.2022.

4. Ostali izvori:

- I. Zakon o računovodstvu, NN, br. 78/15, 134/15, 143/13, 35/05, 12/11 2.
- II. Službeni glasnik BiH, Službeni list, br. 42
- III. Pravilnik o proračunskim klasifikacijama NN 26/10 i 120/13
- IV. Državni zavod za statistiku
- V. Institut za Javne financije, 2003
- VI. Ministarstvo financija u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom; Okvir i ciljevi ekonomske politike; 2015
- VII. Državni zavod za statistiku

POPIS SLIKA

1. Slika 1: Prikaz središnje, opće države i javnog sektora

POPIS TABLICA

Tablica 1: Stupanj obrazovanja ispitanika

Tablica 2: Da li ste se susreli s pojmom računovodstvena profesija

Tablica 3: Smatrate li da je proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno u RH

Tablica 4: Smatrate li da računovođe obavljaju svoj posao temeljito i pošteno

Tablica 5: Smatrate li da je računovodstvena profesija važna za budućnost računovodstva

Tablica 6: Smatrate li da su zakonski okviri u proračunskom računovodstvu pravedni i da računovođe postupaju sukladno sa svim važećim zakonima i propisima

Tablica 7: Mislite li da su samo znanje i vještina potrebni za radno mjesto u računovodstvu

Tablica 8: Jeste li mišljenja da je računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj dovoljno plaćena

Tablica 9: Da li po Vašem mišljenju promjene zakona utječu na računovodstvenu profesiju

Tablica 10: Smatrate li da računovodstvenu profesiju treba zakonski regulirati tako da se definiraju potrebne klasifikacije i certifikati za obavljanje računovodstvenih poslova

POPIS GRAFIKONA

1. Grafikon 1: Struktura ispitanika prema spolu
2. Grafikon 2: Struktura ispitanika prema dobit
3. Grafikon 3: Trenutni status

Prilozi

Primjer ankete na temu „ računovodstvena profesija u proračunskom računovodstvu“

Utjecaj računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu

Ova anketa provodi se u svrhu istraživanja utjecaja računovodstvene profesije u proračunskom računovodstvu za potrebe diplomskog rada. Svi odgovori su anonimni i koristit će se isključivo u navedene svrhe.

Spol

- Žensko
- Muško
- Ostalo

Dob *

- 18 - 25
- 26 + 35
- 36 - 45
- 46 - 55
- 56 +

Stupanj obrazovanja *

- NSS
- SSS
- VŠS
- VSS i više

Trenutni status *

- Student
- Zaposlen
- Nezaposlen
- Ostalo

Da li ste se susreli s pojmom računovodstvena profesija? *

- Nisam se susreo/la
- Susreo/la sam se
- Nisam siguran/na

Smatrate li da je proračunsko računovodstvo dovoljno razvijeno u RH? *

- Da
- Ne
- Ne znam

Smatrate li da računovođe obavljaju svoj posao temeljito i pošteno? *

- Da
- Ne
- Nisam siguran/na

Smatrate li da je računovodstvena profesija važna za budućnost računovodstva? *

- Jako je važna
- Ne mogu procijenit
- Nije važna

Smatrate li da su zakonski okviri u proračunskom računovodstvu pravedni i da računovođe postupaju sukladno sa svim važećim zakonima i propisima? *

- Da
- Ne
- Ne znam

Mislite li da su samo znanje i vještina potrebni za radno mjesto u računovodstvu? *

- Jako su važni
- Ne mogu procijenit
- Nije važno

Jeste li mišljenja da je računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj dovoljno plaćena? *

- Da
- Ne
- Nisam siguran/na

Da li po Vašem mišljenju promjene zakona utječu na računovodstvenu profesiju? *

- Da
- Ne
- Ne znam

Smatrate li da računovodstvenu profesiju treba zakonski regulirati tako da se definiraju potrebne klasifikacije i certifikati za obavljanje računovodstvenih poslova? *

- Da
- Ne mogu procijenit
- Ne